

Lasten vuorovaikutusstrategiat kiusaamistilanteissa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Millaisia vuorovaikutusstrategioita lapsilla on tilanteessa, kun joku toinen lapsi kiusaa?
- Miten ikä, sukupuoli ja lasten taidot vaikuttavat lapsen näkemykseen kiusaamistilanteessa?
- Onko päiväkodissa oloajalla yhteyttä lapsen hahmotukseen?
- Millaisia vaikutuksia oppimisympäristöllä on lasten näkemyskseen?

Pro gradun tutkimuskysymykset

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Symbolinen interaktionismi (G.H.Mead)
- Hahmotuksen vaikutuksen (agenssin) teoreettinen malli (Reunamo)

→ Päiväkoti vuorovaikutusympäristönä:
sosiaalinen pääoma, vertaissuhteet ja
ristiriitatilanteet lapsiryhmässä

Teoriatausta

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Aineisto perustuu Helsingin yliopiston ja kahden taiwanilaisen tutkimusyhteisön yhteiseen, vuosina 2009-2013 toteutettavan Children´s agentive perception uncovered – tutkimusprojektin tuottamaan aineistoon (Reunamo, Hytönen, Nurmilaakso, Alijoki, 2010).
- 313 kunnallista päivähoitoyksikköä Uudellamaalla käsittävä aineisto on koottu tammi-kesäkuun aikana vuonna 2010 satunnaisesti valituista päiväkodeista (N=259) ja perhepäivähoitoryhmistä (N=54).
- Tutkimukseen osallistui 892 iältään 3-7 – vuotiasta lasta.

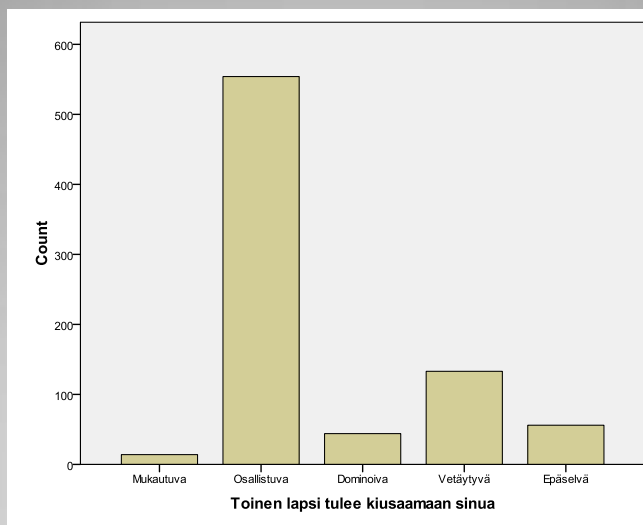
Aineisto

Milla Kalliomaa 23.5.2012

"Ajattele tilannetta jossa toinen lapsi tulee kiusaamaan sinua, mitä sinä sitten teet?"

Milla Kalliomaa 23.5.2012

Strategiat kiusaamistilanteissa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Osallistuva strategia 69,2%
  - "Meen kertomaan aikuiselle."
  - "Mä sanon ettei saa (kiusata)."
  - Erottavat sosiaalisilta taidoiltaan selvästi muista vastaajaryhmistä → hyvät sosiaaliset, tunne- ja vuorovaikutustaidot, luovuus mielikuvitusleikissä, tarvitsevat opettajien mielestä muita vähemmän tukea oppimiseen liittyvissä taidoissa

Osallistuva strategia kiusaamistilanteessa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Vetäytyvä strategia 16,6%
  - "Meen muihin leikkeihin sitten."
  - "Sit lähen pois."
  - " Sit tulee murheellinen olo ja sit alkaa itkettää"

Motorisilta taidoiltaan muita heikompi ryhmä, haasteita sosiaalisissa tilanteissa, mutta saivat muilta lapsilta *eniten mainintoja* mieluisana leikkikaverina.

Vetäytyvä strategia kiusaamistilanteessa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Epätietoinen strategia 7%
  - "En tiedä."
  - "En muista."
  - "Sitte mä leikin"
  - Puutteita sosiaalisissa taidoissa, tunnetaidoissa sekä oppimiseen liittyvissä taidoissa, vähiten mainintoja mieluisana leikkikaverina. Epätietoinen strategia kiusaamistilanteessa korreloi muita suhtautumistapoja vahvemmin ikään.

Epätietoinen strategia kiusaamistilanteessa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Dominoiva strategia 5,5%
  - "Mä lyön takasin."
  - "Tönnin."
  - "Mäkin vähän kiusaan sitä."

Käyttävät tahdonvoimaansa ja vaikutusvaltaansa muihin, ovat aloitteellisia, innokkaita, tunnistavat muita heikommin omia tunteitaan. Tulevat muita useammin mainituiksi ei-mieluisana leikkikaverina.

Kaksi kolmesta dominoivasti kiusaamistilanteessa suhtautuvista on poikia.

Dominoiva strategia kiusaamistilanteessa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Mukautuva strategia 1,7% (14 lasta)
  - "No en välitä."
  - "Mä en anna takas."
  - "Olen rauhassa."
  - "No sitten mä oon tyhmissä vaatteissa."

Tarvitsevat tukea kielellisissä taidoissaan, eivät ole suosittuja leikkikavereita.

Mukautuva strategia kiusaamistilanteessa

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Kiusaamistilanteessa yleisin oli osallistuva strategia. Aineiston mukaan monilla lapsilla on runsaasti osallistuvia vastauksia erilaisiin kysymyksiin.
- Vetäytyvä strategia oli toiseksi yleisin kiusaamistilanteessa. Suurimmalla osalla lapsista ei ole juuri lainkaan vetäytyviä vastauksia.
- Epätietoinen strategia kiusaamistilanteessa oli n. joka 14. lapsella. Lapset vastasivat yleensä harvoin epätietoisesti.

Suhtautuminen kiusaamistilanteeseen verrattuna muihin tilanteisiin

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Dominoivasti kiusaamistilanteeseen suhtautui n. joka 20.lapsi. Yleensä lapset vastasivat dominoivasti vain muutamaan kysymykseen ja monet eivät antaneet lainkaan dominoivia vastauksia.
- Mukautuva strategia kiusaamistilanteessa oli hyvin harvinaista ja se poikkesi kiusaamistilanteen kohdalla eniten mukautuvan hahmotuksen yleisestä profiilista. Mukautuva hahmotustyyli aineistossa oli muutoin melko normaalisti jakautunut : lapset antoivat muihin kysymyksiin usein mukautuvia vastauksia.

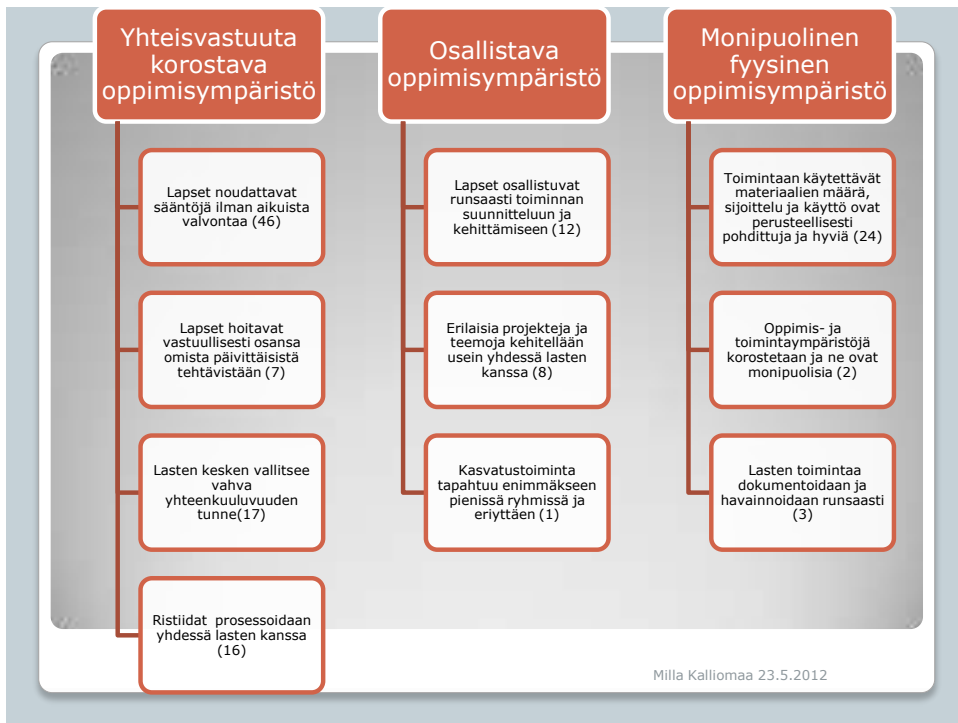
Suhtautuminen kiusaamistilanteeseen verrattuna muihin tilanteisiin

Milla Kalliomaa 23.5.2012

- Strategia on voimakkaasti ikäsidonnainen, mutta ei sukupuolisidonnainen
- Suurin ero lasten vastausten yleiseen profiiliin oli mukautuvan suhtautumisen kohdalla, jota kiusaamistilanteissa ei esiintynyt juurikaan, vaikka se on muuten yleinen suhtautumistapa
- **Yhteisvastuuta** ja **osallisuutta** korostavissa oppimisympäristöissä osallistuvat strategiat lisääntyvät ja epätietoiset vähenevät → ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä
- **Monipuolisella fyysisellä oppimisympäristöllä** ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä strategioihin kiusaamistilanteissa

Iän ja oppimisympäristön vaikutus

Milla Kalliomaa 23.5.2012

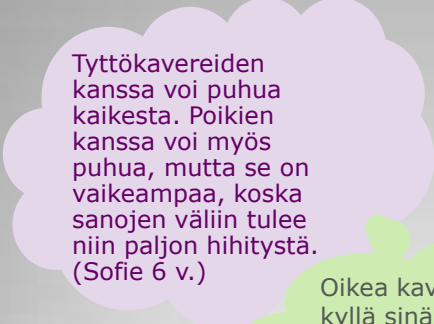

Tutkimusaineiston mukaan

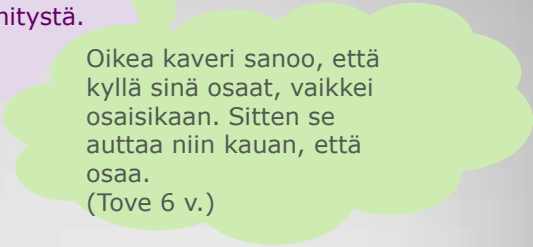
- Lapset kertovat pk:n aikuisille kiusaamisesta ja aikuiset kertovat selvittävänsä ristiriitatilanteet lasten kanssa
- Yleisin strategia oli kertoa kiusaamistilanteesta aikuiselle
- Päiväkodissaoloajalla ei ole yhteyttä strategioihin kiusaamistilanteissa, mutta sillä on vaikutusta lasten hahmotustyyliin yleisesti: mukautuva hahmotus lisääntyy ja epätietoinen hahmotus vähenee päiväkodissa läsnäolokuukausien lisääntyessä
- Epätietoisesti kiusaamistilanteessa suhtautuville lapsille on kasautunut eniten erilaisia sosiaalisia ja oppimiseen liittyviä tuen tarpeita ja riskitekijöitä.
- Epätietoista suhtautumista kiusaamistilanteessa on selvästi vähemmän ympäristössä, jossa lapset osallistuvat runsaasti toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen, jossa toiminta tapahtuu pienryhmissä, jossa lapset toimivat yhteisvastuullisesti ja jossa lasten kesken vallitsee vahva yhteenkuuluvuuden tunne

Milla Kalliomaa 23.5.2012

Tyttökavereiden kanssa voi puhua kaikesta. Poikien kanssa voi myös puhua, mutta se on vaikeampaa, koska sanojen väliin tulee niin paljon hihitystä.
(Sofie 6 v.)

Oikea kaveri sanoo, että kyllä sinä osaat, vaikkei osaisikaan. Sitten se auttaa niin kauan, että osaa.
(Tove 6 v.)